Posudek diplomové práce

Aneta PETERKOVÁ, *Vznik a první roky Svatu protifašistických bojovníků. Mezi centrem a Benešovskem*, Praha 2020, diplomová práce na Ústavu českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Svaz protifašistických bojovníků není české veřejnosti neznámým subjektem. Prostřednictvím nezaměnitelného vedení vstupuje do veřejného prostoru nejen coby účastník rozličných vzpomínkových, tedy paměťotvorných akcí, ale má rovněž tendenci komentovat soudobé dění. V dnešní stále ještě pluralitní společnosti si volí Svaz svou agendu i „politický nátěr“ sám. Ne vždy tomu tak bylo. V období komunistické diktatury se svaz „nevyhnutelně“ podílel na československé státní politice, sledoval její priority a spoluformoval kolektivní paměť české společnosti. Dnešní Svaz v každém případě nepřestal být angažovanou institucí sledující jisté účely a cíle. I proto tato organizace představuje zajímavý předmět historického zájmu.

Podobně smýšlela i Aneta Peterková, jak ukazuje její diplomová práce. Pro obhajované téma se autorka rozhodla po jisté době hledání a promýšlení vhodného tématu, jež by vycházelo z jejího zájmu o regionální dějiny Benešovska a které by bylo možné pramenně alespoň v elementární podobě podchytit. To se jí nakonec podařilo, byť intenzivnější heuristiku ji v závěrečných fázích práce zkomplikovala koronavirová pandemie.

Zvolené téma diplomové práce považuji za zajímavé. Bohužel i přes přístup k lokálním archivním dokumentům neměla autorka k dispozici tolik pramenů, aby na nich mohla vystavět práci primárně zaměřenou na dějiny a působení Svazu na Benešovsku. Výsledná práce je tak svou vnitřní strukturou vpravdě nutným kompromisem mezi definitivním rozhodnutím věnovat se zvolenému tématu a reálnými možnostmi místní heuristiky. I proto se pisatelka dostává v rámci obsahu knihy k regionálním benešovským poměrům teprve v šesté, potažmo sedmé kapitole. Práce kvůli tomu působí z hlediska struktury nevyváženě a tímto směrem mohou jít i případné námitky čtenářů. Z jazykového hlediska je text psán jasně a srozumitelně.

Kvituji, že se práce místy pokouší o nahlédnutí působení Svazu z konceptuálního hlediska. Autorka se hned v úvodu textu zaštiťuje pojmem „mikrohistorie“, jenž je jistě relevantním označením pro její záměr věnovat pozornost Benešovsku, ke slovu nicméně

přichází skutečně spíše až s blížícím se závěrem díla. Pisatelka rovněž vstoupila na pole politiky dějin a paměti; utváření, respektive konstrukce (obrazu) nepřítele; utváření a obsazování veřejného prostoru. V tomto ohledu prokázala znalost relevantní literatury a tvůrců, nicméně primárně tvorby českojazyčné (i ve smyslu překladové produkce).

Přiznávám, že se mi práce nehodnotí snadno. S autorkou jsem byl v průběžném kontaktu, sledoval jsem a komentoval vznikání i finalizaci textu, jednotlivé pasáže jsem navrhoval k přepracování. Poznal jsem původní i výslednou jazykovou podobu textu. Práce je založena na relevantní sekundární literatuře i na pramenném výzkumu, má odpovídající konceptuální zakotvení. Autorka pracovala s nasazením a na její přístup si nemohu stěžovat. Na první pohled má text tedy formálně vše, aby obstál na „výbornou“. Při zpětném pohledu na výsledný počin však řada dílčích, drobných aspektů hovoří proti tomuto konečnému hodnocení textu. Určitě by bylo možné ještě zapracovat na konceptuálním ukotvení práce, tj. zohlednit další, i cizojazyčnou literaturu k politice paměti a dějin, podobně ještě hlubší a návodnější vhled mohl být v případě mikrohistorického pojímání práce. Rovněž vnitřní výsledná struktura ukazuje, že Benešovsko tahalo za příslovečný kratší konec badatelského provazu.

Práci Anety Peterkové doporučuji k úspěšné obhajobě, se znalostí obsahové i formální podoby dalších prací týkajících se moderních a soudobých dějin obhajovaných na Ústavu českých dějin navrhuji hodnocení „velmi dobře.“

V Litoměřicích 10. června 2020 doc. PhDr. Jan Randák, Ph.D.